

Kuntavaalitrendit-webinaari

Lämpimästi tervetuloa!

Kuntavaalitrendeistä keskustelemassa

Äänestysaktiivisuus. Mihin nyt kannattaa kiinnittää huomiota?

Sami Borg, tutkimuspäällikkö, KAKS

Alueellinen eriytyminen eli äänestysprosentin muutos eri alueilla

Jussi Westinen, tutkijatohtori, Tampereen yliopisto

Naiset kuntavaaliehdokkaina, valtuutettuina ja puheenjohtajina

Sari Pikkala, vanhempi yliopistonlehtori, Åbo Akademi

Äänestysaktiivisuuden pohjoismainen vertailu, eri-ikäiset ehdokkaina ja valtuutettuina

Marianne Pekola-Sjöblom, tutkimuspäällikkö, Kuntaliitto

Keskustelua. Jätä ajatuksesi tai kysymyksesi chatiin, poimimme niitä keskusteluun!

Webinaari tallennetaan.

Me kaikki olemme vastuussa yhteisestä turvallisuudestamme

- Kuuntelemme toisiamme ja annamme kaikille mahdollisuuden osallistua keskusteluun.
- Noudatamme järjestäjien ohjeita puheenvuoroista ja niiden pyytämisestä.
- Puhumme kunnioittavasti kaikista ihmisistä ja ihmisryhmistä.
- Annamme jokaisen puhua omasta puolestaan emmekä tee oletuksia toisistamme.
- Kohdistamme mahdollisen rakentavan kritiikin asiaan, ei henkilöön eikä organisaatioon.
- Emme liity kokouksiin kolmannen osapuolen työkaluilla emmekä kerää tietoja kokoukseen osallistujista.
- Emme käytä kokouksissa tekoälytyökaluja, tekoälyagentteja tai botteja siitä erikseen sopimatta.

Jos emme onnistuneet, lue toimintaohjeet:

www.kuntaliitto.fi/turvallinentila

Miksi kuntavaalitrendejä?

Sami Borg
tutkimuspäällikkö, KAKS

Miksi kuntavaalitrendejä?

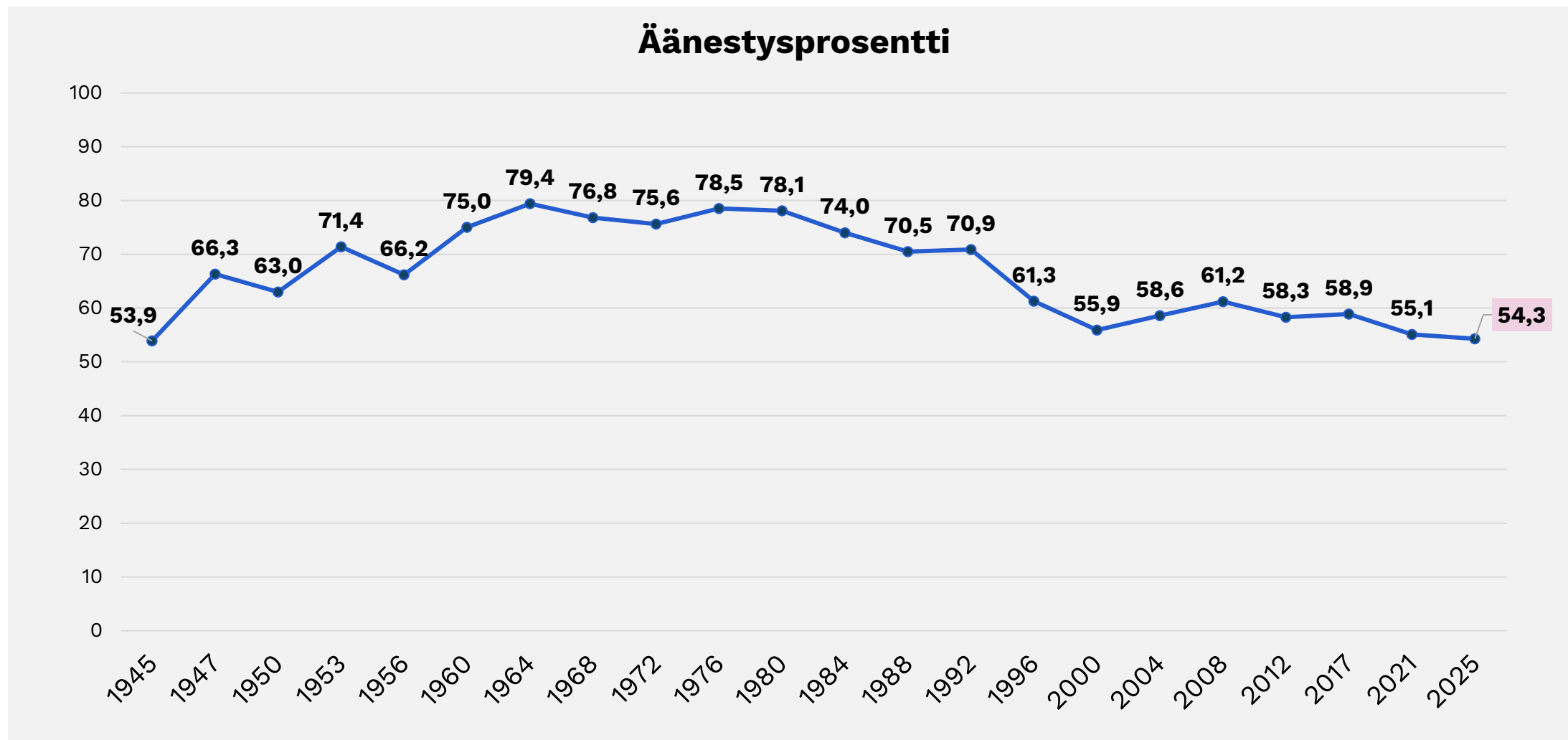
- Kuntavaaleja ja kunnallishallintoa koskevia tilastoja tuottavat useat tahot, monista aiheista tuotetaan aikasarjoja vain erillishankkeissa.
- Kokoavat katsaukset ovat hyödyllisiä aika ajoin, nyt toinen kuntavaalitrendiraportti (edellinen vuonna 2017). Monet trenditarkastelut kattavat vuosikymmenten aikaista kehitystä.
- Trendit auttavat hahmottamaan kokonaisuutta ja voivat myös paljastaa uusia, tarkempaa tutkimusta vaativia havaintoja.
- Kuntatason tarkastelu ei mahdollista tarkkaa syy-seuraus-suhteiden analyysia, mutta voi avata suuntaa antavasti muutosten todennäköisiä syitä.
- Muutoksia ja niiden syitä arvioitaessa on otettava huomioon epäjatkuvuustekijöitä. Esimerkiksi vuoden 2021 kuntavaalit käytiin koronan vuoksi kesäkuussa ja vuoden 2025 kuntavaalit samanaikaisesti aluevaalien kanssa.

Äänestysaktiivisuus.

**Mihin nyt kannattaa kiinnittää
huomiota?**

Sami Borg
tutkimuspäällikkö, KAKS

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 1945-2025 (%).

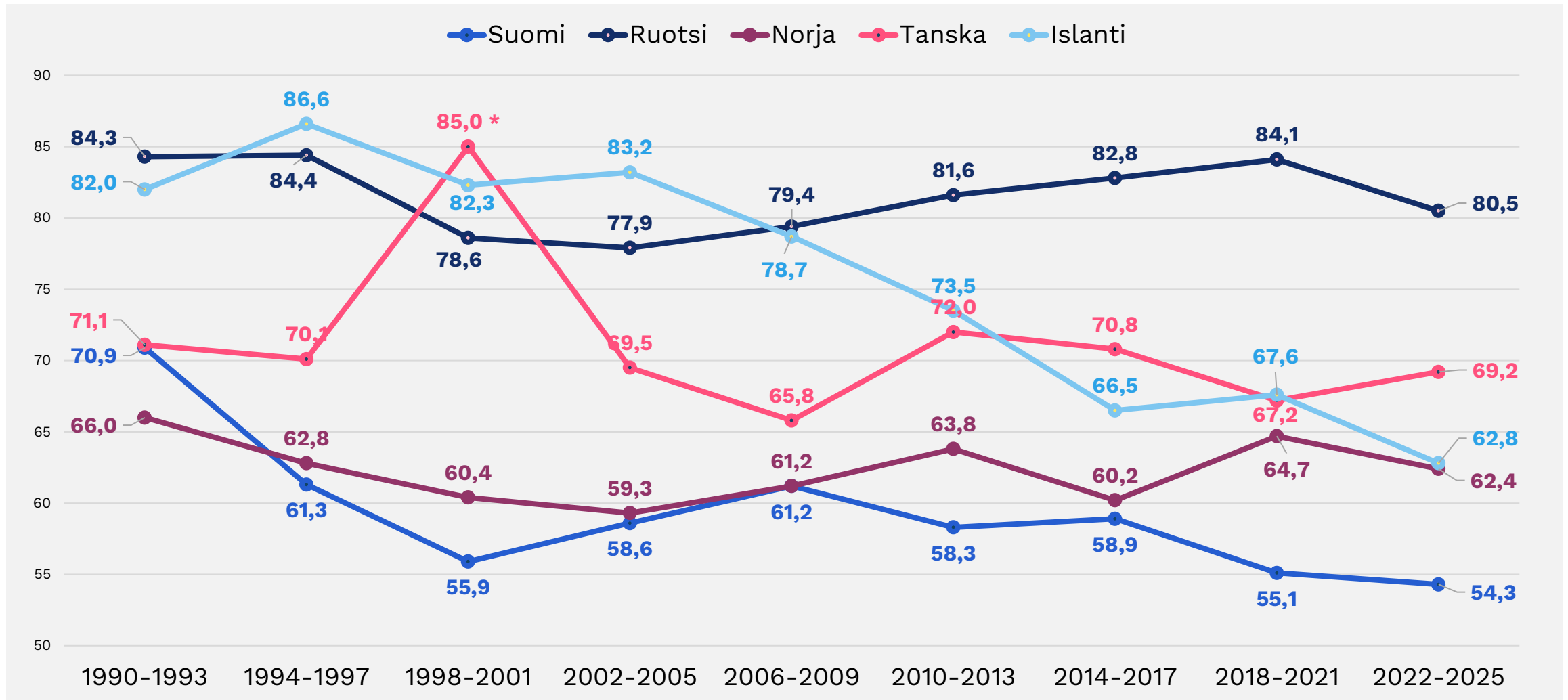

Kuntavaalien äänestysaktiivisuus

- Kuntavaalien ja eduskuntavaalien äänestysaktiivisuustrendit olivat melko samankaltaiset 1980-luvulta 1990-luvulle.
- 2000-luvun alusta lukien ero kunta- ja eduskuntavaalien äänestysaktiivisuudessa on revennyt jo noin 15 prosenttiyksikköön.
- Eron syitä ei ole helppoa osoittaa. Taustalla voi olla muun muassa:
 - puoluejärjestöjen toiminnallinen heikentyminen on heijastunut enemmän kuntavaaleihin (esim. ehdokasrekrytoinnin haasteet),
 - politiikan viestinnällistyminen ja kansalaisia kiinnostavan poliittisen keskustelun ja viestinnän valtakunnallistuminen (kuntavaaleissa puhutaan yhä enemmän valtakunnallisista aiheista)
 - 2010-luvulta alkaen puoluekentän uudelleenmuotoutuminen on piristänyt eduskuntavaalien äänestysaktiivisuutta mutta ei juurikaan kuntavaalien äänestysprosenttia
 - myöskään kunta- ja aluevaalien samanaikainen toimittaminen ei lisännyt kiinnostusta äänestää kuntavaaleissa, kävi päinvastoin
 - jo syksyn 1996 yhdistelmä kuntavaalit + europarlamenttivaalit samanaikaisesti oli kuntavaaleille vahingollinen

Mitä asialle voitaisiin tehdä? Tätä pohdimme lopun keskusteluosiossa.

Äänestysaktiivisuus eri Pohjoismaiden kuntavaaleissa ajanjaksolla 1990-2025 (%).

* Tanskassa vuonna 2001 poikkeuksellisesti kaikki vaalit samanaikaisesti

Kuntavaalitrendit 2025

Lähteet: Eri Pohjoismaiden vaalitulokset, Kuntaliiton kuntavaalianalyysit 2021 ja 2025 sekä Pekola-Sjöblom ja Piipponen 2018, 6.

Alueellinen eriytyminen eli äänestysprosentin muutos eri alueilla

Jussi Westinen

tutkijatohtori, Tampereen yliopisto

Äänestysprosentti on laskenut vähiten Uudellamaalla ja eniten Satakunnassa ja Kymenlaaksossa

- Sekä Kymenlaakson että Uudenmaan äänestysprosentti oli 57,2 vuoden 2012 kuntavaaleissa.
- Vuoden 2025 kuntavaaleihin tullessa Kymenlaakson äänestysprosentti oli laskenut 7,9 prosenttiyksiköllä, mutta Uudenmaan vain 1,4 prosenttiyksiköllä.
- Eniten laskua on ollut Satakunnassa (-8,1 %-yks.)
- Uudenmaan jälkeen äänestysprosentti on laskenut vähiten Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa
- Jako muuttotappio- ja muuttovoitto-maakuntiin näkyy äänestysprosenttien kehityksessä, ja sama ilmiö näkyy myös eduskuntavaaleissa.

Maakunta	KV-2012	KV-2017	KV-2021	KV-2025	muutos 2012-2025, %-yks.
Etelä-Karjala	57,2	56,9	51,6	51,3	-5,9
Etelä-Pohjanmaa	62,9	62,3	56,7	55,4	-7,4
Etelä-Savo	59,6	55,8	51,2	52,0	-7,6
Kainuu	54,2	52,5	48,6	48,3	-5,9
Kanta-Häme	58,6	58,7	53,6	53,3	-5,3
Keski-Pohjanmaa	61,0	60,9	56,1	56,1	-4,9
Keski-Suomi	58,3	57,9	53,3	53,4	-4,9
Kymenlaakso	57,2	56,3	50,9	49,3	-7,9
Lappi	60,6	58,0	54,1	54,1	-6,5
Pirkanmaa	59,1	60,1	56,8	56,2	-2,9
Pohjanmaa	64,7	66,6	61,2	58,5	-6,2
Pohjois-Karjala	55,4	55,1	49,5	49,7	-5,7
Pohjois-Pohjanmaa	57,0	57,8	53,5	52,4	-4,6
Pohjois-Savo	55,6	54,8	50,7	51,0	-4,6
Päijät-Häme	56,3	57,3	52,6	51,7	-4,6
Satakunta	61,1	59,9	55,0	53,0	-8,1
Uusimaa	57,2	59,4	57,2	55,8	-1,4
Varsinais-Suomi	59,1	60,1	56,0	55,6	-3,5
Manner-Suomi yht.	58,3	58,9	55,1	54,3	-4,0

Lähteet: Tilastokeskuksen vaalitulokset ja Kuntaliiton kuntavaalianalyysit 2021 ja 2025.

Kuntavaalitrendit 2025

Kuntavaalien äänestysprosentti on laskenut vähiten suurimmissa kaupungeissa

Äänestysaktiivisuus (%) ja äänestysaktiivisuuden muutos (%-yks.) kuntavaaleissa 2012–2025 kuntakokoluokittain tarkasteltuna.

Kuntakokoluokka	2012	2017	2021	2025	Muutos 2012-2025, %-yks.
alle 5 000 as.	65,7	63,9	58,3	58,1	-7,6
5 000-9 999 as.	62,8	61,8	56,2	55,9	-6,9
10 000-19 999 as.	61,4	60,4	55,2	54,1	-7,3
20 000-49 999 as.	57,8	57,6	53,5	53,4	-4,4
50 000-99 999 as.	56,8	56,8	52,1	50,8	-6,0
100 000-180 000 as.	53,6	54,7	51,1	50,8	-2,8
yli 180 000 as.	56,1	59,1	57,1	55,6	-0,5
Koko maa	58,3	58,9	55,1	54,3	-4,0

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

Kaupunkien sisäinen eriytyminen näkyy äänestysprosentteissa

Äänestysalueiden väliset äänestysaktiivisuuden äärierot yli 50 000 asukkaan kaupungeissa kuntavaaleissa 2025 (%).

Kunta	Vaalipäivän äänestysalueiden lkm	Äänestys-% yht.	matalin äänestys-%	Äänestysalue/-alueet, jossa matalin ään.-%	korkein äänestys-%	Äänestysalue/-alueet, jossa korkein ään.-%	erotus (%-yks.)
Espoo*	71	54,6	10,9 / 28,7	Avoin alue / Sokinvuori-Kirstinmäki	73,0	Westend	62,1 / 44,3
Helsinki*	166	61,1	13,7 / 37,2	Äänestysalue 90A & Jakomäki	80,9	Munkkiniemi A & Suomenlinna	67,2 / 43,7
Hämeenlinna	10	52,7	48,1	Pohjoinen kantakaupunki	56,8	Itäinen kantakaupunki	8,7
Joensuu	23	48,6	40,0	Rantakylä	62,6	Linnunlahti	22,6
Jyväskylä	28	52,5	38,2	Kangaslampi	62,2	Kypärämäki	24,0
Kotka	24	48,2	30,3	Karhuvuori	65,3	Tiutinen	35,0
Kouvola	21	49,4	43,4	Keskusta	57,2	Valkeala	13,8
Kuopio	38	50,0	40,1	Pyörö	60,4	Kettulanlahti	21,3
Lahti	23	49,7	41,7	Liipola-Kerinkallio	63,7	Jalkaranta	22,0
Lappeenranta	20	49,2	45,3	Joutseno & Sammonlahti	57,7	Ruoholampi	12,4
Mikkeli	13	49,5	45,2	Otava	53,4	Anttola	8,2
Oulu	55	50,8	34,2	Limingantulli	63,9	Oulunsuu	29,7
Pori	23	51,2	44,5	Sampola ja Impola	60,3	Kalaholma	15,8
Porvoo	12	55,8	47,2	Gammelbacka	64,8	Pappilanmäki & Keskusta	17,6
Rovaniemi	19	50,5	45,9	Rantaviiri	59,7	Saarenkylä	13,8
Salo	14	51,0	45,8	Ollikkalan koulu	59,7	Mustamäen koulu	13,9
Seinäjoki	15	52,9	47,5	Pohja	59,2	Kertunlaakso	11,7
Tampere*	68	56,8	17,0 / 42,3	Avoin alue / Etelä-Hervanta B	71,9	Pispala	54,9 / 29,6
Turku*	46	55,7	15,6 / 33,4	Äänestysalue 46 / Pansio-Perno	65,8	Saaret, eteläinen	50,2 / 32,4
Vaasa	20	52,2	39,9	Ristinummi-Kappelimäki	65,1	Sundom	25,2
Vantaa*	68	45,7	9,9 / 29,8	Lummetie / Havukallio	65,6	Ylästö	55,7 / 35,8

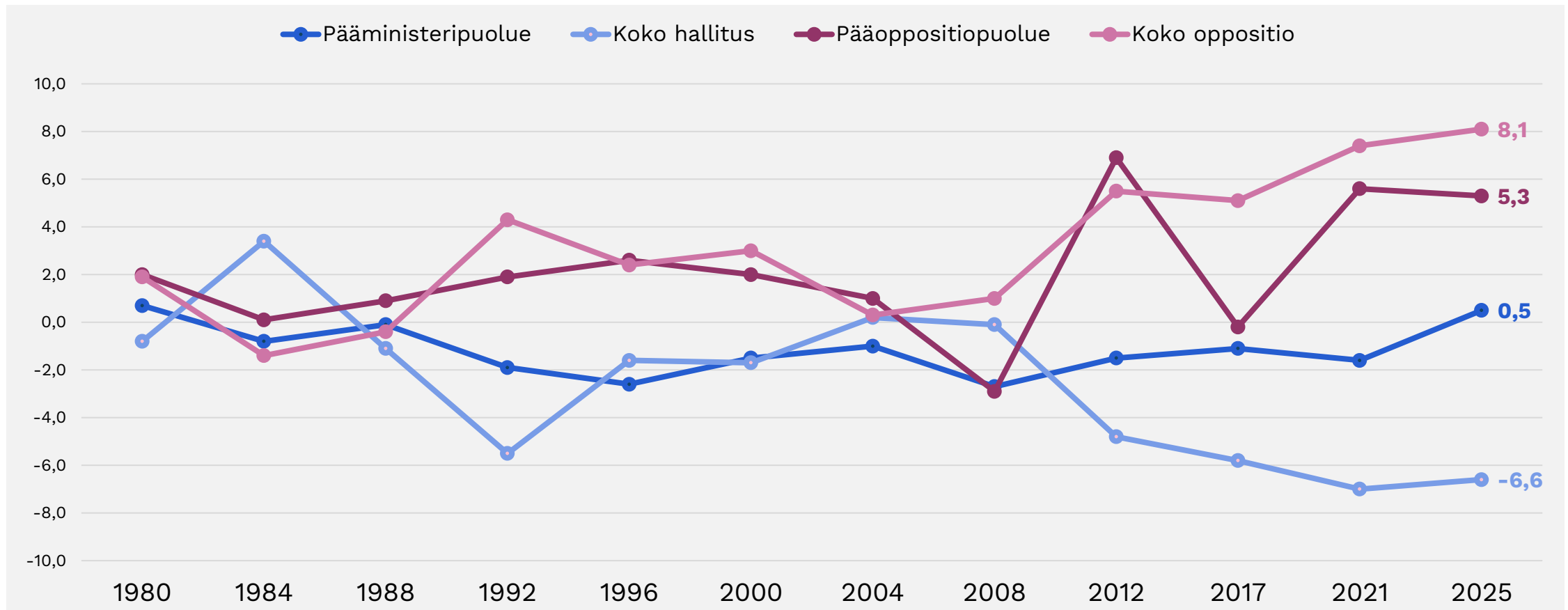
- **Suurimmissa kaupungeissa on isoimmat äänestysalueiden väliset äänestysaktiivisuuden erot.**
- **Suuret erot kertovat ennen kaikkea sosioekonomisten erojen heijastumisesta äänestysprosenttiin.**
- Esimerkiksi **Espoossa** ero Westendin ja Sokinvuori-Kirstinmäen välillä oli 44,3 %-yksikköä ja **Helsingissä** ero Jakomäen ja Munkkiniemi A:n & Suomenlinnan välillä oli 43,7 %-yksikköä vuoden 2025 kuntavaaleissa.
- Keskisuurista kaupungeista kaupungin sisäiset äänestysprosentin erot ovat poikkeuksellisen suuret **Kotkassa** – 30,3 %-yksikköä Tiutisen ja Karhuvuoren välillä (vrt. Tampere, 29,6 %-yks.).

*Tähdellä merkityissä kaupungeissa matalimman äänestysaktiivisuuden äänestysalueilla mukana myös kuntavaalitulostossa mukana oleva avoimen alueen äänestysprosentti.

Lähteet: Tilastokeskuksen kuntavaalitulasto ja Kuntaliiton kuntavaalianalyysit 2025.

Valtakunnallinen hallitus–oppositio–asetelma on tullut aiempaa vahvemmin osaksi kuntavaaleja

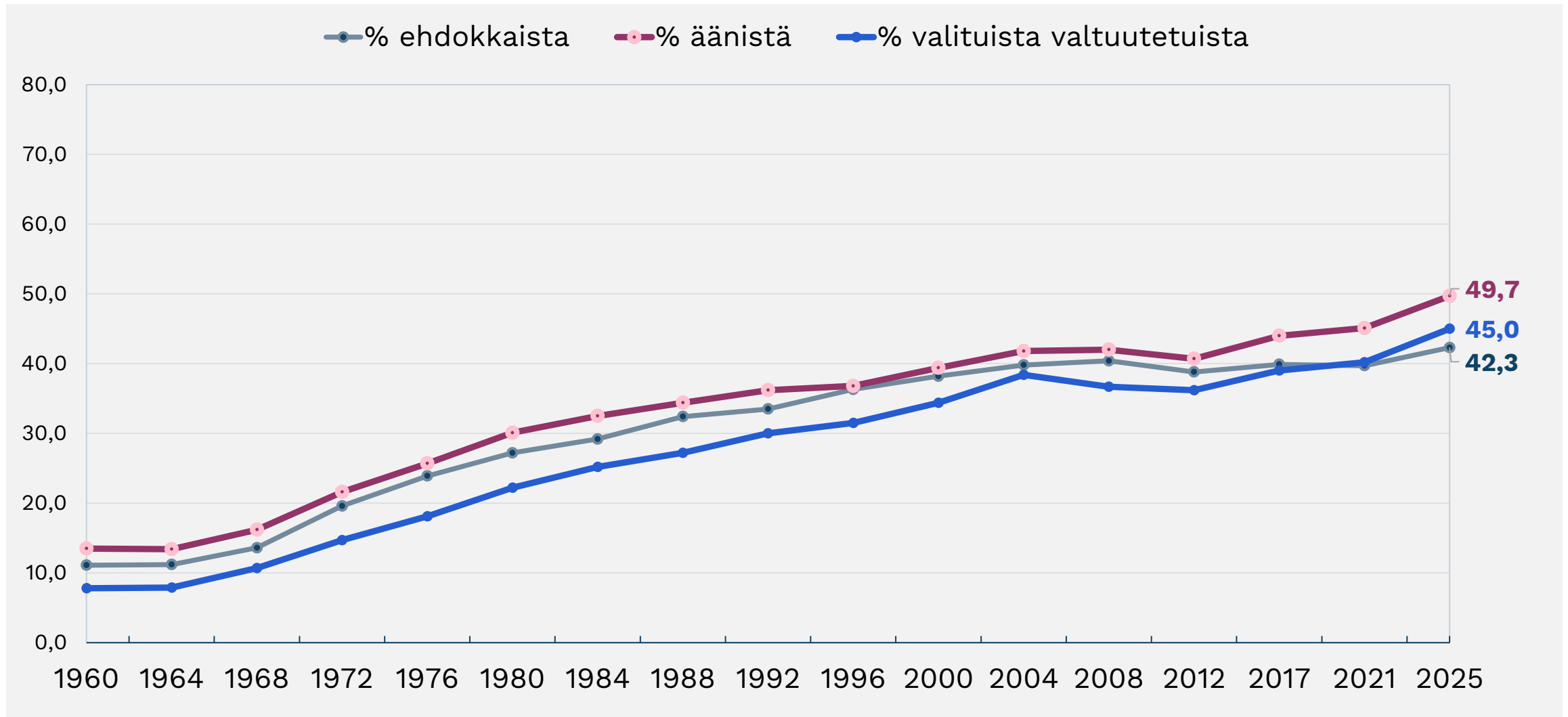
Puoluekannatuksen vaihtelu suhteessa edeltäviin kuntavaaleihin hallitus–oppositio–aseman mukaan vuosina 1980–2025 (%-yks.).

**Naisten vaalimenestyksen
koheneminen ja
naisten kasvava määrä
puheenjohtajistossa**

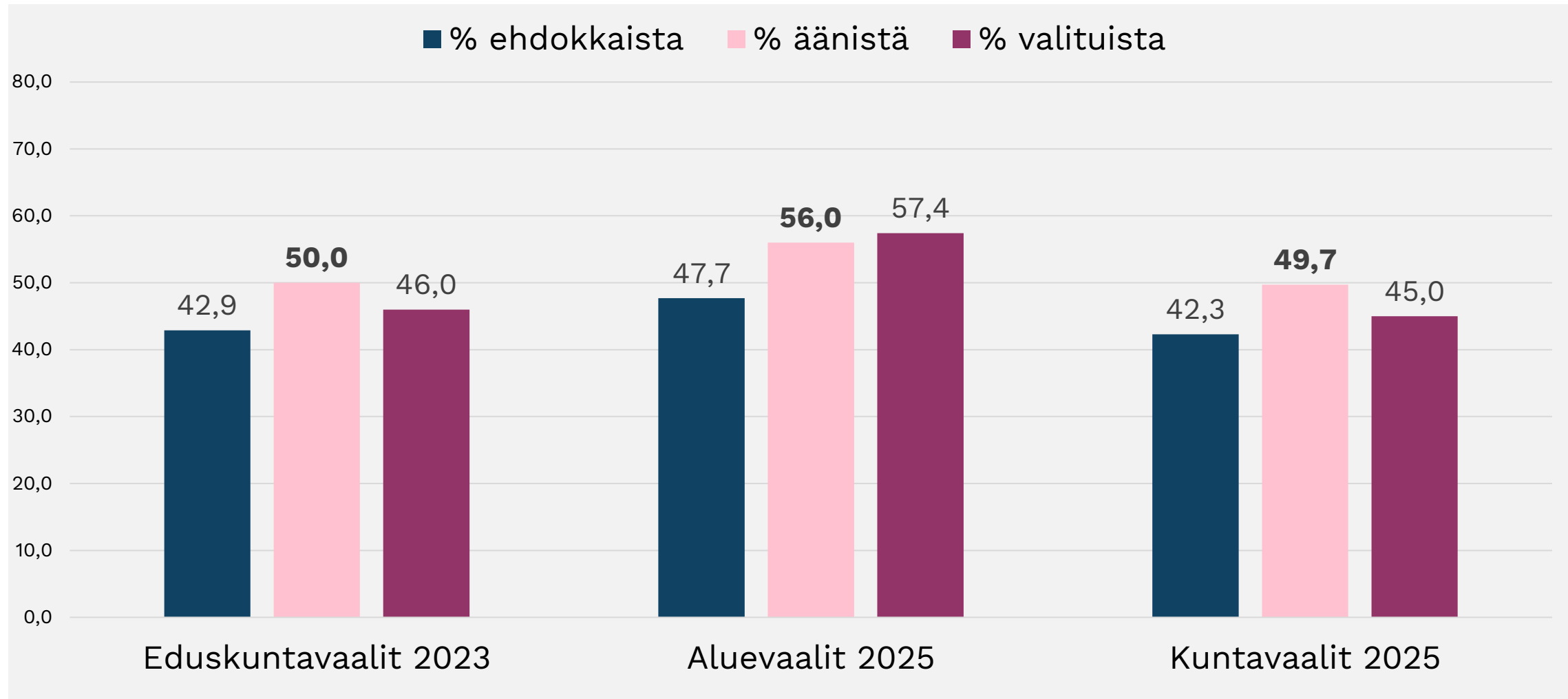
Sari Pikkala,
vanhempi yliopistonlehtori, Åbo Akademi

Naisten osuus ehdokkaista, annetuista äänistä ja valituista (%)

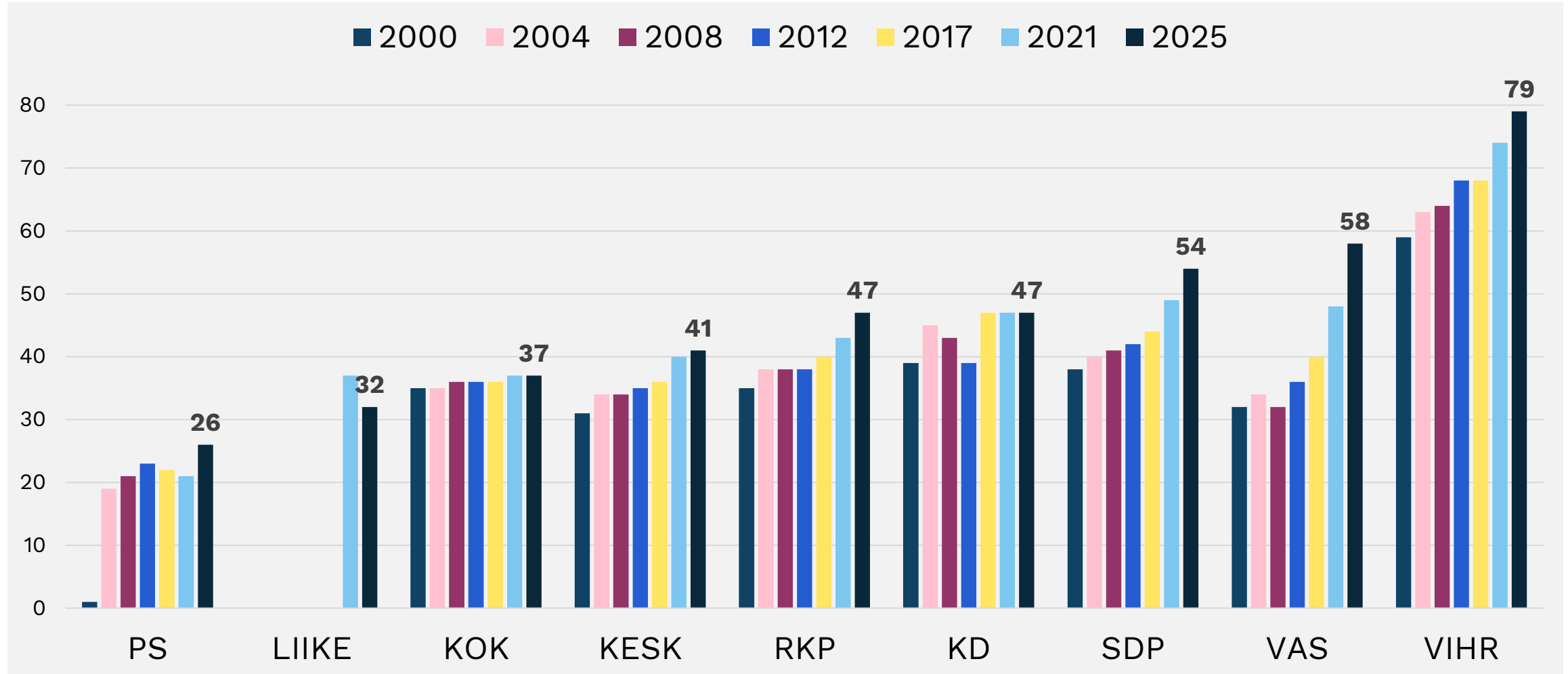
Eduskuntavaalit 2023, aluevaalit 2025 ja kuntavaalit 2025:

Naisten osuus ehdokkaista, annetuista äänistä ja valituista (%)

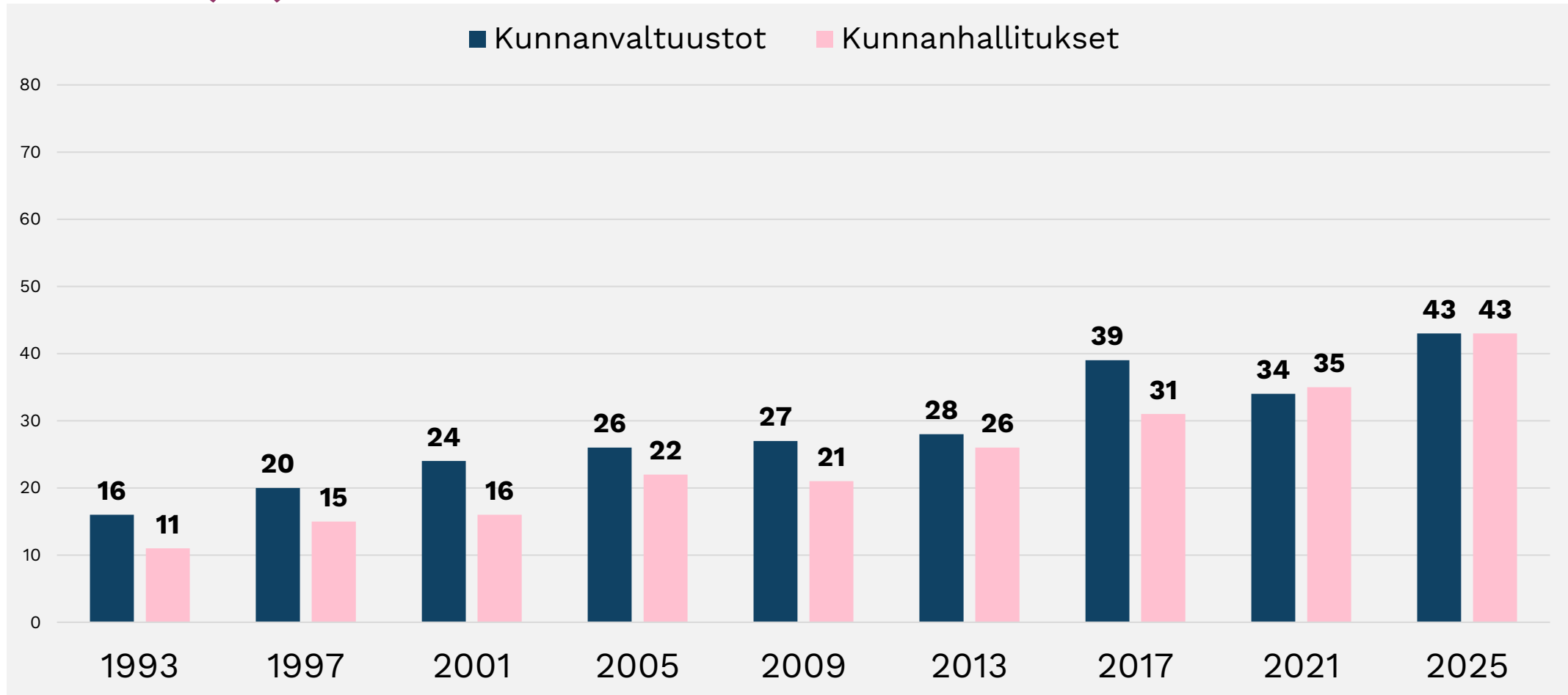

Kuntavaalit 2000-2025:

Naisten osuus (%) valtuustoihin valituista puolueittain

Naiset kunnanvaltuustojen ja kunnanhallitusten puheenjohtajina v. 1993–2025 alkaneiden valtuustokausien alussa (%)

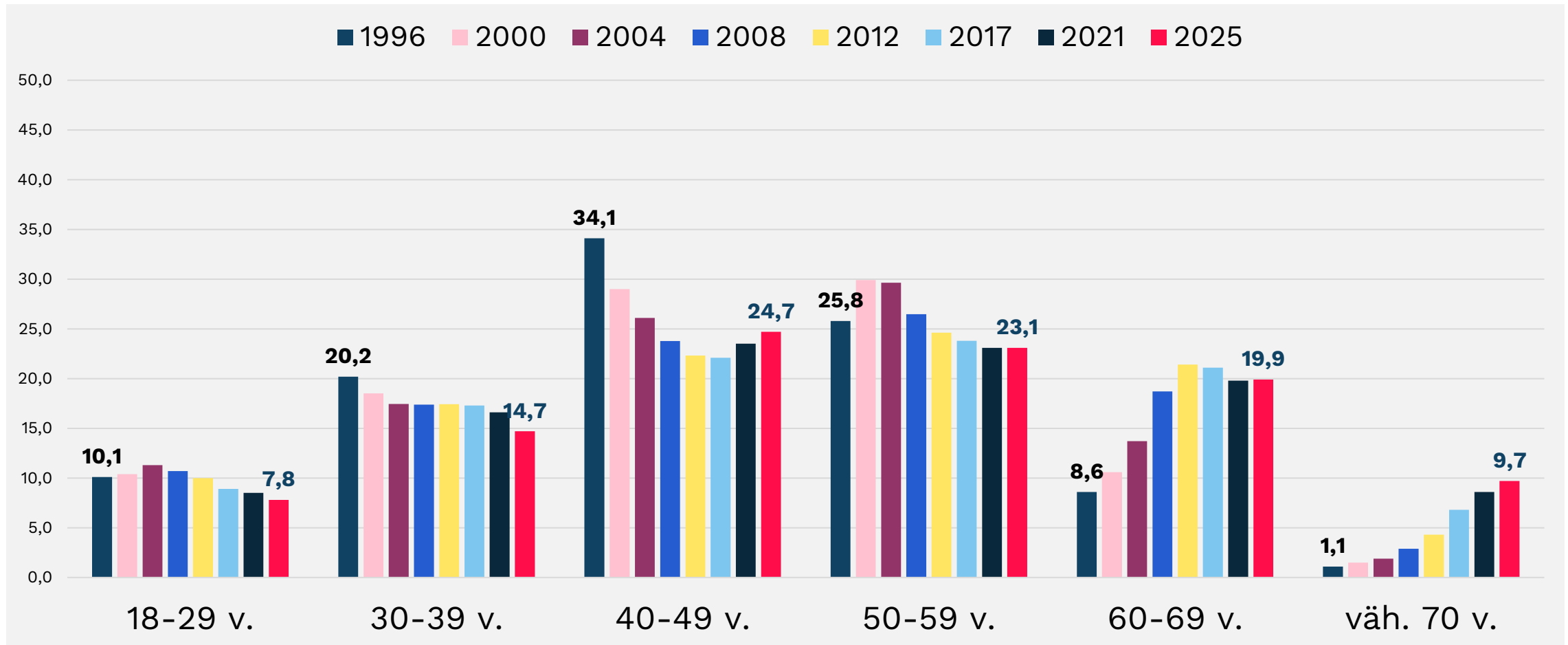

Lähteet: Kuntaliiton luottamushenkilörekisterit, Piipponen ja Pekola-Sjöblom 2018, Pekola-Sjöblom 2025.

**Eri-ikäiset kuntavaaliehdokkaina ja
valtuutettuina –
vanhimpien ikäryhmien edustus
vankistuu, nuorimpien ohenee**

Marianne Pekola-Sjöblom
tutkimuspäällikkö, Kuntaliitto

Ehdokkaat ikäryhmittäin kuntavaaleissa 1996–2025 (%)

Muutos

%-yks. -2,3

-5,5

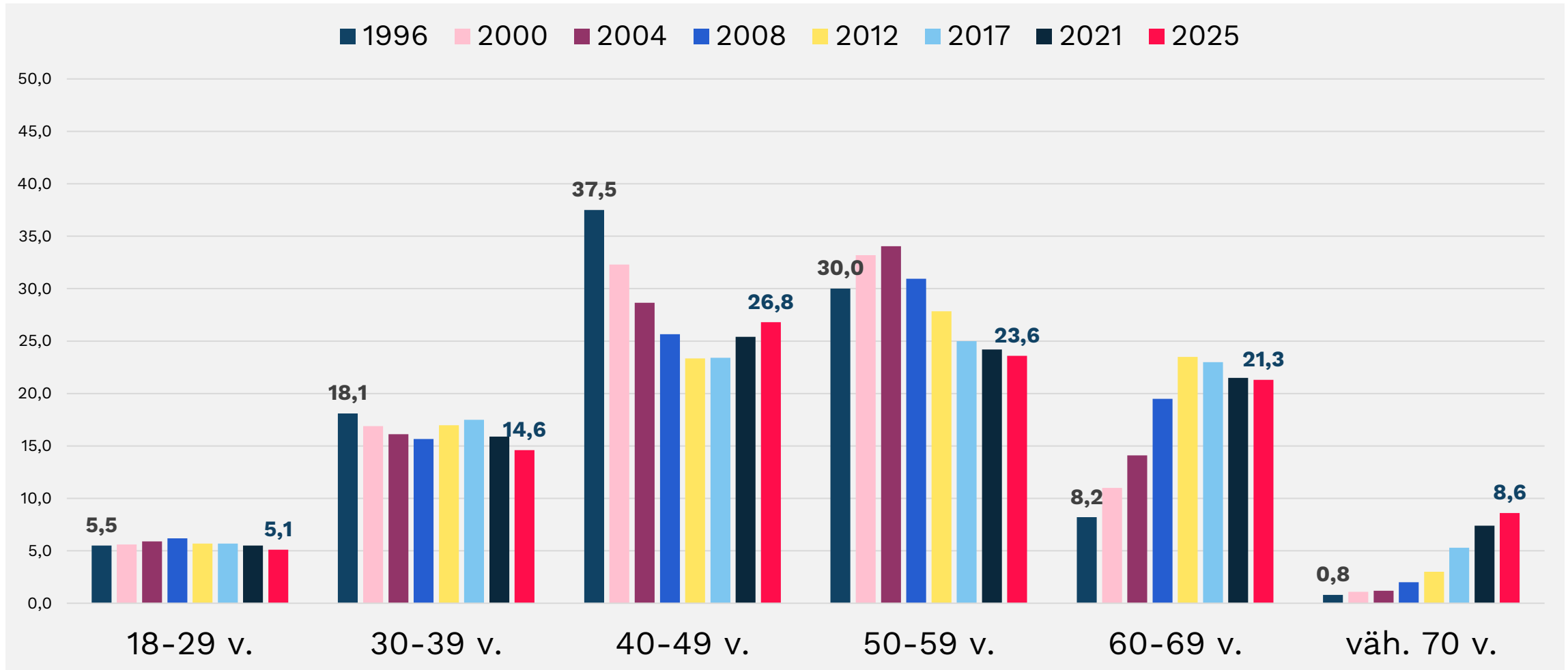
-9,4

-2,7

+11,3

+8,6

Valitut valtuutetut ikäryhmittäin kuntavaaleissa 1996–2025 (%)

Muutos

%-yks.

-0,4

-3,5

-10,7

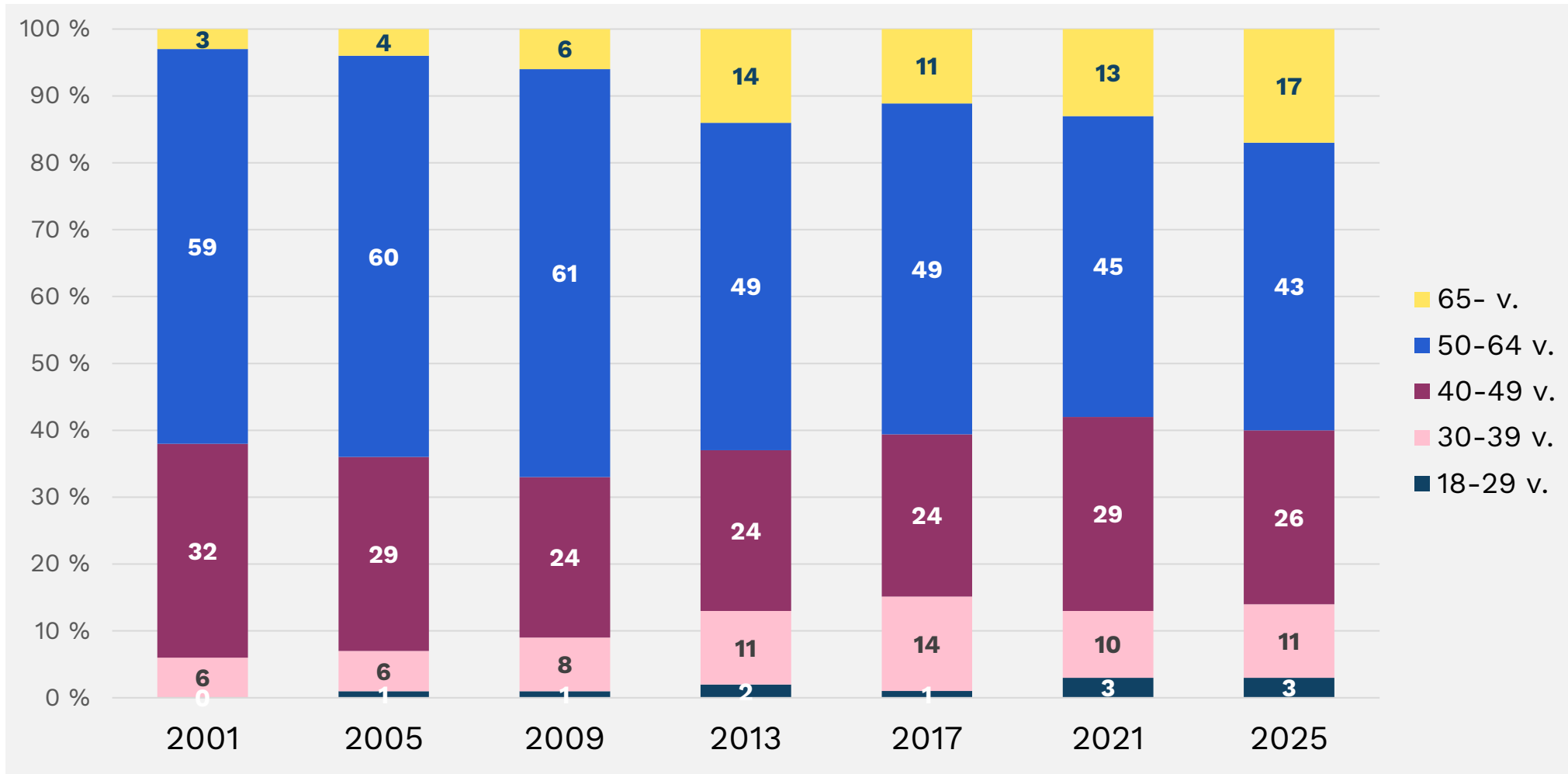
-6,4

+13,1

+7,8

Kunnanhallituksen puheenjohtajien ikäjakauma **2000-luvun valtuustokausilla** (Ikä vaalipäivänä, %)

Tiedot v. 2001, 2005, 2009, 2013, 2017, 2021 ja 2025 alkaneilta valtuustokausilta

**Mitä ratkaisuiksi
paikallisdemokratian
ongelmiin?**

Keskustelua

